

אקדמות מילין: גיליון ט'

הגיליון התשיעי של 'אקדמות' פותח בשני מאמרים על גדולי המחשבה של הדורות האחרונים, הרב י"ד סולובייצ'יק והראי"ה קוק. המאמר הראשון, של ד"ר אבינועם רוזנק מנתח את שיעורי התלמוד של הרב סולובייצ'יק לאור קטגוריות פילוסופיות ומאיר את אישיותו האינטלקטואלית, הפילוסופית וההלכתית של הרב, שידע לשלב בהגותו, כמו גם בשיעוריו, משנה פילוסופית-הלכתית נוכח תבניות העולם המודרני.

במאמר השני ד"ר יעל לוין כ"ץ מתעדת ומנתחת את התפילות, שהראי"ה קוק חיבר במהלך חייו הציבוריים. אף כאן מואר פן מעניין באישיותו של הראי"ה כמשורר וכאיש ציבור המקפיד על כבודה של מלכות בריטניה ויוצק משמעות רעיונית גם לאירועים ציבוריים ע"י תפילותיו.

במאמר הבא מרדכי מאיר מתאר את הנצחת זכר השואה כפי שזו באה לידי ביטוי בכתיבת קינות הנאמרות בכמה קהילות בתפילת תשעה באב. המאמר סוקר את התפתחות התופעה, את תהליך מתן הלגיטימציה לקינות ואת ההתנגדויות, שעוררה הכנסת קטעי תפילה חדשים לסדר התפילה המסורתי.

מאמרו של אליצור בר-אשר בוחן את מקורות ההלכה של כיסוי הראש לאישה. הוא מביא את המקורות התנאיים והאמוראיים של ההלכה ומנתח את דרכי העריכה של הסוגיה התלמודית.

חוויות נוכחות האל היא, לכאורה, מעמודי התווך של החיים הדתיים. ואולם, ד"ר אלון גושן-גוטשטיין טוען, כי סדר היום הדתי בתקופתנו אינו מעוצב או מונע על ידי חוויה זו. במאמרו, המבוסס על הרצאה ב"כנס לביא", הוא מרחיב את הדיבור על תחושת המשבר המאפיינת את התפילה שאין בה חוויות נוכחות אלוהים ועל הבעיות החינוכיות הנובעות מחינוך לאידאולוגיה לאומית על חשבון החינוך הדתי-אישי.

דב אלבוים מציע במאמרו פרשנות מרתקת לסיפור חייו של יצחק אבינו. הוא מדובב את המקורות, מעיין בפרשנות הקלסית ומסיק מסקנות גם משתיקת הכתוב. הוא רואה ביצחק את הדמות "העמוקה והחריגה ביותר בנוף הצייתי של האבות", שעיצב את חייו לבדו לאחר שמרד באביו.

במגמה להרחיב את נושאי הדיון של כתב העת אנו מפרסמים מאמר שעניינו "ביקורת הביקורת הספרותית". פרופ' שרה הלפרין מבקשת לבדוק בכלים מדעיים את הביקורות שנכתבו על היצירה "בעת ובעונה אחת" של אהרון אפלפלד. באמצעות ניתוח היצירה היא טוענת, כי קיימת מגמה תרבותית בחקר

הספרות, המבקשת לשלול ולבטל ערכים יהודיים שמתגלמים
ביצירות בעלות אופי יהודי כמו זו של אפלפלד.

לימוד התורה והמתודות המשמשות את הלומדים נדונים במדור שיוחד הפעם לנושא זה.
הרב מיכאל אברהם בוחן את עולם המושגים הפרשני של לימוד התורה בעולם הישיבה לאור תאוריות
פרשניות מודרניות. לטענתו, קיימת הצדקה פרשנית להתעלמות של לימוד התורה משיקולי טקסט
ומהקשר היסטורי.

בהמשך המדור, שני מאמרי תגובה למאמרו של חיים נבון מהגיליון הקודם על הלימוד הישיבתי והלימוד
האקדמי. הרב יהודה ברנדס מוחה על טענתו של נבון, שלימוד התורה אינו חותר להשגת האמת. אפרים
אורן דורש בזכות שילוב מתודות הלימוד הישיבתי והאקדמית כדי שהלימוד יהיה משמעותי. את
הפולמוס חותמת תגובתו של חיים נבון.

את מדור הביקורת פותח מאמרו של מאיר רוט על הספר "מהפכות פרשניות בהתהוותן". הוא נוגע
בסוגיית היחס בין מוסר להלכה במדרשי התנאים. לאחר מכן, פרופ' משה אברבך מציג כמה סוגיות
הלכתיות הנוגעות לעולם החינוך וההוראה בעקבות הספר "החינוך בראי החוק וההלכה".

את הגיליון חותם מאמרו של יואב שורק. הוא מנתח את אופיו של הדף השבועי "מעט מן האור" ואת
מסריו, ועומד על הקשריו התרבותיים והאידיאולוגיים.

הגיליון הבא יציין עשור לגיליונות של 'אקדמות' וידון בסוגיות שונות של המחשבה הדתית בדורנו
בהקשריה הרחבים.

העורכים